

N:o 14.

Ank. till Riksd. kansli den 8 februari 1898, kl. 2 e. m.

Utlåtande, i anledning af väckt motion angående utsträckning af rätten att ingå äktenskap inför borgerlig myndighet.

Under erinran, att han vid åtskilliga riksdagar förut framlagt förslag i samma riktning, har herr *Waldenström* uti en af Andra Kammaren till lagutskottets behandling hänvisad motion, n:o 37, hemställt, att Riksdagen måtte för sin del besluta, att hvarje äktenskap mellan svenska, till äktenskap berättigade män och kvinnor skall kunna ingås inför borgerlig myndighet, när kontrahenterna det åstunda.

Till stöd för motionen har herr *Waldenström* anført, att om det skulle vara sanning i en religiös handling — och kyrkan ville ju vara en representant och bärare af den gudomliga sanningen — så måste den vara frivillig. Lyckligtvis insåge man numera allmänt, att tvångsdop, tvångskonfirmation, tvångsnattvardsgång vore något vidrigt, något som icke kunde tjena vare sig kyrkan eller den enskilde till gagn. Men fullt lika onaturlig och okristlig vore tvångsvigsel. Om äktenskapet derigenom blefve heligare, om deri låge något medel att göra äktenskapet lyckligare och makarne bättre eller trognare mot hvarandra, eller om svenska staten eller kyrkan hade något gagn deraf, så kunde det hafva något skäl för sig, men ingenting sådant kunde vare sig bevisas eller uppdiaktas. Det vore tvärtom till skada för alla parter, att en religiös handling påtvingades en människa emot hennes vilja. Ty deri låge en osanning, och osanningen, likasom all orättfärdighet, måste förr eller senare medföra sitt straff.

Vid flera föregående riksdagar hafva, på sätt motionären erinrat, motioner förelegat om en utvidgning af rätten att låta äktenskap afslutas inför borgerlig myndighet, och senast vid riksdagarne 1892 och 1896 har motionären framlagt förslag, åsyftande sådan ändring af gällande lag, att äktenskap mellan *medlemmar af svenska kyrkan*, som inom densamma begått nattvarden, skulle kunna, om kontrahenterna det önskade, ingås inför borgerlig myndighet. Hvad 1892 års lagutskott till stöd för sitt afstyrkande af den då föreliggande motionen anförde och lagutskottet vid 1896 års riksdag vidhöll synes utskottet i hufvudsak fortfarande ega giltighet och vara tillämpligt jemväl på den af herr Waldenström nu väckta motion, i hvad densamma öfverskjuter hans nyssnämnda båda förslag vid 1892 och 1896 års riksdagar, eller på hans yrkande om rätt äfven för två kontrahenter, som båda tillhöra samma främmande trossamfund, åt hvars presterskap Kongl. Maj:t medgifvit rättighet att med laga verkan förrätta vigsel, att få sin äktenskapliga förening med laga verkan besegrad af borgerlig myndighet. Lagutskottet vid 1892 års riksdag yttrade, bland annat:

»Hvad motionären och vid förhandlingarna inom Riksdagen hans meningsfränder anfört till stöd för den föreslagna reformen har icke förmått rubba utskottets tillförene flera gånger uttalade öfvertygelse, att den frihet att efter godtycke välja emellan den kyrkliga och den borgerliga formen för äktenskaps ingående, som påyrkas af motionären, icke bör komma till stånd. När nemligen staten för stiftandet af ett lagligt äktenskap bestämt en viss form, hvilken den från sin synpunkt funnit vara den mest värdiga för en i samhällets såväl som den enskildes lif så djupt ingripande handling som ingäendet af en äktenskaplig förening, bör staten heller icke göra den eftergift till förmån för ett fåtals subjektiva uppfattning, som medgifvandet af en dylik valfrihet onekligen skulle innebära. Utan att ingå i någon pröfning af frågan, huruvida den kyrkliga eller borgerliga formen för äktenskaps ingående är den med handlingens inre väsen mest öfverensstämmande, anser utskottet sig likväl böra erinra, att den kyrkliga formen enligt gällande lag är den regelmessiga, medan den borgerliga allt fortfarande har karakteren af undantag, som lagstiftaren, dertill manad af omsorgen för upprätthållande af det organiska sambandet mellan stat och kyrka, sett sig föranlåten att medgifva. Redan hänsyn till denna omständighet borde, enligt utskottets förmenande, väcka betänkligheter mot beviljandet af den valfrihet, motionären begärt. Ännu betänkligare varder ett dylikt steg, om man i likhet med utskottet beaktar, hurusom uppfattningen af äktenskapet och utsigterna för förverkligandet af dess uppgifter i ej ringa mån bestämmas af det sätt, hvarpå äktenskapet ingås. Detta sätt bör nemligen vara i sin mån egnadt att väcka och

underhålla en allvarlig uppfattning af äktenskapet, men om redan i fråga om sättet för ingåendet af en äktenskaplig förbindelse ett visst godtycke får göra sig gällande, lär sådant snarare komma att undergräfva än stärka en dylik uppfattning. Det torde jemväl kunna befaras, att den ifrågakända valfriheten, derest den komme till stånd, skulle komma att framkalla allehanda slitningar mellan kontrahenterna och deras anhöriga afvensom inverka störande på den religiösa och moraliska uppfattningen hos vårt lands befolkning.

Af samma skäl föranlåtes utskottet hemställa,

att herr Waldenströms förevarande motion icke må till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 8 februari 1898.

På lagutskottets vägnar:

CARL B. HASSELROT.

Reservation

af herrar *F. Andersson, P. G. Petersson, J. Anderson, Nilson, Ersson, E. Svensson* och *Jansson*, hvilka ansett, att motionen bort af utskottet tillstyrkas.

Herrar *Husberg* och *Ohlsson* hafva begärt få antecknadt, att de icke deltagit i ärendets behandling inom utskottet.
